

ПОБЕЂИ ОД АВАНГАРДЕ ИЛИ ЈОЈ СЛУЖИТИ

Концерт Наде Колунџије у
СКЦ-у, 11. маја 1983.

Извођења дела авангардних аутора, поготово ако су то прва извођења, одувек су била проблем за озбиљног, класично одгојеног слушаоца, а за наше академски образоване музичаре, за студенте и професоре ФМУ, то правило важи као закон. Они су, иако најпознатији да присуствују оваквим концертима, у видљивој дефанзиви. Тако је цео циклус „Музичка модерна“, који организује III програм Радио-Београда ове сезоне, протекао у полупразној сали павиљона „Двијета Звзорић“, док су слични програми у већим дворанама деловали депресивно због малог броја слушаоца.

Поред неколицине познавалаца и љубитеља ове „врсте“ музике са ФМУ, изостали су студенти композиције и музикологије који су, барем, могли да стекну увид у то шта је све данашња и јучерашња авангарда, као и млади пијанисти којима је концерт пијанистичке Наде Колунџије у СКЦ-у могао да послужи као изванредна очигледна настава за извођење сличних партитура.

Нада Колунџија, специјалиста за свирање савремене музи-

ке, припремила је за свој концерт дела страних и домаћих аутора, садашње и претходне авангарде, па је тако осмислила пресек европске музичке авангарде током последњих четрдесетак година. Њени ранији наступи са програмима везаним само за један савремени стил, период, или, чак једног аутора, 20. века, показали су да се у Београду, кад је у питању извођење и неговање музичке авангарде, дешава нешто ново. Ново је, пре свега, то да један пијанистички концерт нема на програму ни једног аутора стандардног репертоара, да је zamiшљен без компромиса са публиком навикнутом на „бисерно чисте пасаже“, „лак и префињен туше“, „распеваност и дубину мисли“, на све оне извођачке манире везане за дела барока, класике, романтизма, импресионизма, па и неокласицизма страног и домаћег. Експреснистички, или какав „пост“ или „нео“ експреснистички репертоар је потпуно стран у нашим концертним дворанама.

На свом концерту, Наде Колунџија је приказала све фине-се тумачења и активне сарадње са класичном експреснистичком партитуром (Вебернова „Варијације за клавир оп. 27“); разложила чисту материју једног звучаног и филозофско-религиозног расположења на њене, такође чисте, атоме (Месијанов „Поглед оца“ из „Двадесет погледа на дете-Исуса“); открила древношћу и експресијом пребогат свет Љубице Марић („Три прелудијума“); представила део развојне линије стила Лучана Берна, линије која додирује постекспреснизам и постмодерну („Rounds“ и „Wasserklavier“); упознала нас са делом младе композиторке Катарине Миљковић; и, на крају, представила изузетно занимљиво дело Џорџа Крамба „Ма-

крокосмос“ — дванаест фантазија по знацима зодијака.

Тумачење ових дела Наде Колунџија је засновала на чврстом извођачком ставу (оправданом кад су у питању савремена дела која рачунају на инспирацију извођача), да је у интерпретацији овако сложеног музичког ткива пресудна интуиција. Та интуиција се служи и „префињеним тушеом“ и „бисерним пасажима“, блиставом пијанистичком техником, али је, при том, и пре свега руковођена ослобођеном експресивношћу и неспутана таквој техници уровеним захтевима за контролом емоција.

Малобројна публика у сали СКЦ-а је могла да чује супериорно звучање експреснистичке „klangfarbenmelodie“, редукван и потпуно умирен звук Месијанове религиозне литаније, пагански дивљу страст и промућурно вођењу хетерофонију дела Љубице Марић, али је, свакако, Наде Колунџија заблистала извођењем композиције „Макрокосмос“ Џорџа Крамба, композиције која је захтевала потпуни ангажман пијанисте, препарирани звук и елементе перформанса.

Крамбова композиција је настала у духу Кејфових идеја о истраживању свих могућности које клавир као инструмент и физичко тело поседује. Упостављена је, уметничком делу неопходна, веза између експеримента и садржине уметничког. Озвучен је свет зодијачких знакова који су присутни, час као непосредна инспирација блиска тонској слици, час као надреалистичко путовање по властитим пределима несвесног. Алогично и профано су се стопили у Крамбов макрокосмос потпуним ангажовањем пијанисте и инструмента: невероватном педализацијом, свирањем прстима или метлицом по жицама, препарирањем жица клавира хартијом и чашама, певашњем или звиждањем извођача... Звучне могућности једног старог и познатог инструмента вођене су ка бескрају. У последњем одеску композиције пијаниста певуши текст „Agnus dei“, као у каквој подвесној басми.

Сви ови нестварни, алогични, егзотични, духовити, тајанствени, сабласни, фантастични и дескриптивни садржаји дела могли су да зазвуче захваљујући изузетној способности Наде Колунџије да овакву партитуру схвати као инспирацију и да се укључи у процес довршавања овог дела.

Зорница Премате

